

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ВА СУВ
ХУЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЕР РЕСУРСЛАРИ, ГЕОДЕЗИЯ,
КАРТОГРАФИЯ ВА ДАВЛАТ КАДАСТРИ ДАВЛАТ ҚўМИТАСИ

ТОШКЕНТ ПРЯИГАЦИЯ ВА МЕЛНОРАЦИЯ ИНСТИТУТИ

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ГЕОАХВОРОТ ТИЗИМИ - GISCA 2015

«Ер, сув ва табиий ресурсларни геофазвий бошқариш муаммолари»
мавузюида Халқаро илмий-амалий конференция материаллари

ГЕОИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ -
GISCA 2015

Материалы Международной научно-практической конференции
«Проблемы геосмической управления земельных, водных и природных
ресурсов»

GIS IN CENTRAL ASIA CONFERENCE - GISCA 2015

“Geospatial Management of Land, Water and Resources”

May 14-16, 2015, Tashkent

Tempus

Тошкент - 2016

БИНО ВА ИНШООТЛАРНИ ДАВЛАТ РЎЙХАТИГА ОЛИШ ИШЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.

Б.Успанкулов – стажёр-ўқитувчи (ТИМИ)

Abstract

State registration of buildings and structures will make by the services of management and real estate cadastre". The article highlights the issues of improving the registration of real estate and specific recommendations.

Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётида бозор муносабатларининг ривожланиши ер муносабатларини тубдан қайта қуриш билан бир каторда ушбу ер участкалари билан мустахкам боғлиқ бўлган кўчмас мулклар, яъни бино ва иншоотлар ҳамда улар билан бўладиган турли харақатларни тартибга солишни талаб қилади.

Ўзбекистон Республикасида бугунги кунда бино ва иншоотлар жойлашган ер участкалари турли ҳуқуқлар асосида, жумладан эгалик қилиш, доний ва вақтинчалик фойдаланиш, ижара ва мулк ҳуқуқлари асосида юридик ҳамда жисмоний шахсларга берилган. Бундан ташқари, юқоридаги ҳуқуқлар асосида берилаётган ер участкаларининг сони йилдан-йилга ошиб кетмоқда.

Ўз навбатида ушбу ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатга олиш бўйича бажарилмаган ишлар ҳажмини ортиб кетишига олиб келмоқда. Хозиргача бўлган рўйхатга олиш ишлари оддий услубларда бажарилмоқда. Натيجада ишни бажаришга кўп вақт ва меҳнат сарфланмоқда. Бундан ташқари аънанвий рўйхатга олиш натижалари бўйича бино ва иншоотлар тўғрисидаги тезкор тарзда, зарур ҳолларда маълумот олиш имкони бўлмаётти. Буларнинг барчаси бино-иншоот объектлари учун кадастр ҳужжатларини юритишни такомиллаштириш заруриятини тугдирмоқда.

Аҳоли ижтимоий турмушининг асоси ҳисобланган бино ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатига олиб бориш, миклорий ва сифат ҳисобини юритиш ҳамда қиймат жиҳатидан баҳолаш, шунингдек, ушбу маълумотларни ягона тизимда, белгиланган тартибда аниқ ва ахлит ҳужжатларда фритиб бориш, мамлакатда бугунда шаклланиётган кўчмас мулклар бозорини ушбу ахборотлар билан таъминлаб туриш муҳим ишнинг аҳамиятта молик бўлган масалалардан ҳисобланади. Шу жумладан, бино ва иншоотларнинг давлат рўйхатига олиб бориш билан бирга ер участкалари ҳам давлат рўйхатига олишга ўтказилади. Бунинг натижасида ердан фойдаланишдаги муаммолар ҳам ўз аҳамиятини топади. Бундай муаммоларни хал қилиш учун ҳам давлат кадастрларининг ягона тизимини таркибиде бино ва иншоотлар давлат кадастри юритилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 1997 йил 2 июндаги қарорига қарорига биноан қабул қилинган "Бинолар ва иншоотлар давлат кадастрини юритиш тартиб тўғрисида Низом" да эътироф этиладики, "Бинолар ва иншоотлар давлат кадастри бинолар ва иншоотлардан самарали фойдаланишни ва уларни муҳофаза қилиш, шунингдек, эгаларининг ва бу объектлардан бошқа фойдаланувчларнинг ҳуқуқларини, шунингдек, бино ва иншоотларга эгалик ҳуқуқи ва бошқа ашёвий ҳуқуқлар давлат рўйхатига ўтказилишини таъминлаш учун юритилади."

Юқоридагилардан кўринадик, бино ва иншоотларни рўйхатга олиш уларнинг мулкий ва ашёвий ҳуқуқларига қараб қўл сонли ҳужжатларни расмийлаштириш билан улар тўғрисидаги ҳуқуқий, техник ва иқтисодий маълумотларни турли-туман рўйхатга

олиш ресстрларида қайд қилиш ва улар учун йнigma кадастр жилдларини шакллантиришни ўз ичига олади. Расмийлаштирилган кадастр йнigma жилди объект тўғрисида миклорий ва сифат кўрсаткичларини ўз ичига олади буларни кенг қўламда аниқроқ қилиб айтидиган бўлсақ, объект тўғрисидаги чизмаларни яъни асосий план, каватлар аро плани, объектнинг жойлашган ўрни, эгаланган ер майдони, ҳуқуқий мақоми ва бошқалар қиради. Бундай кўрсаткичларни давлат рўйхатидан ўтказиш бино ва иншоотлар давлат кадастрининг вазифасига қиради.

Бино ва иншоотларни давлат рўйхатига олиш "Ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри хизмати" томонидан амалга оширилади. Бунинг учун рўйхатга олувчи орган, аввало, қўйидагиларни аниқлаши талаб этилади:

- 1) Бино ва иншоотларни ва бошқа буюмларга тегишли ҳуқуқларнинг қонун даражасида расмийлаштирилганлиги,
- 2) Бино-иншоотларга ва бошқа буюмларга тегишли ҳуқуқлар ва уларга тегишли ҳуқуқий ҳолатларни тасдиқловчи бошқа ҳужжатларнинг мавжудлигини аниқлаш;
- 3) Фойдаланилмай турган, хўжасиз ётган, ёки эгасиз ашё (Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 191-модда), давлатга мерос ҳуқуқи билан ўтаётган Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 1157-модда ёки мусодара қилинган бино ва иншоотлар (Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 204-модда) ҳақида Маҳаллий ҳокимияти органларига уларни қонун талаблари асосида давлат фондига ўтганлиги ҳақида хабарнома билан мурожаат қилиш.
- 4) Ўзбошимчлик билан барпо этилган бино ва иншоотлар ҳақида Маҳаллий ҳокимият органларига ёки ҳуқуқлари бузилаётган шахсларга Ўзбекистон Республикаси "Фуқаролик кодекси"нинг 212-модда кўрсатилган тарзда чора қуриш учун хабарномалар билан мурожаат қилиш.

Кўчмас мулкни Давлат рўйхатига ўтказишдан олдин рўйхатга олиш органи юридик ва жисмоний шахсларнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатларни талаб қилиш; бино ва иншоотларга хусусий мулк ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатларни талаб этиш ва уларни кадастр ҳамда инвертаризация ишга қушиб қуйиш; бино ва иншоотларга мулк ҳуқуқини вужудга келиши ёки бошқа шахсга ўтганига таалуқли ҳужжатларни ишончлигини, қонуний эканлигини тўғри расмийлаштирилганини текшириш, мулк эгаларининг сонини ва уларнинг мулкка улушларини аниқлаши керак.

Бино ва иншоотларга тегишли бўлган мулк ҳуқуқини тасдиқловчи тақдим этилган билвосита ҳужжатларнинг ишончлигини текшириш мақсадида рўйхатга олиш органи ходми объект жойлашган манзилда объектта тегишли манфаатдор шахслар ҳамда чегаралош хўжалиқлар иштирокида текширув ишлари олиб боради. Текширув ишлари якунида аниқланган натижалар асосида ёзма хулоса ва қуйидаги шаклда бино-иншоотни текшириш далолатномаси тузилади. Тулланган барча ҳужжатлар билан рўйхатга олиш органининг хулосаси маҳаллий ҳокимият органига 7 кун муддат ичида қуриб чиқилиш учун тақдим этилади. Бино, иншоот ёки бошқа мулк ҳуқуқини тасдиқловчи билвосита ҳужжатлар асосида рўйхатга олишда ноаниқликлар, низолар ёки саволлар келиб чиқса, рўйхатга олиш масаласи суд қарорига асосан хал этилади.

Рўйхатга олиш учун асосий ёки билвосита ҳуқуқий ҳужжатлар мавжуд бўлмаса, шунингдек, ҳужжатнинг ҳақиқий эканлигига гумон туғилса ёки бино ва иншоот ёки буюм ҳуқуқи бўйича тақдим этилган ҳужжатларнинг тўғрилиги бўйича саволлар келиб чиқса, ҳужалик ёки маъмурий суд органи иштирокида хал этилади. Ҳуқуқий ҳужжатларни оила

61.	ШОЛИ ЧЕКЛАРИДАГИ МЕЛИОРАТИВ РЕЖИМЛАР ВА СУҒОРИШДАГИ СУВНИ ТЕЖАШ ТЕХНОЛОГИЯСИ. Ў.П. Умурзоков, Ф.А. Бараев, Ибрагимов А. Г	197
62.	МАССИВ КАРТАЛАРИДА КОНТУР МАЙДОННИ АНИКЛАШДА ЗАМОНАВИЙ УСУЛЛАРНИ ҚўЛЛАШНИНГ АХАМИЯТИ. Сафаров Ф.С., Курбанов И	203
63.	МАДАНИЙ МЕРОС ОБЪЕКТЛАРИНИНГ УЧ ЎЛЧАМЛИ МОДЕЛИНИ ЯРАТИШДА ЗАМОНАВИЙ УСУЛЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ. Инамов А.Н., Маматкулов З.Ж., Мусурмонкулов З.Ш	208
64.	СУНБЎЙ ЙўЛДОШ ГЕОДЕЗИК ТАРМОҚЛАРИ БУГУНГИ КУННИНГ МУКАММАЛЛАШТИРИЛГАН ИХТИРОЛАРИДАН БИРИ. С.Н. Абдурахмонов, Оймагов Р.К	210
65.	GPS ПРИЁМНИКЛАРИДАН GNSS ПРИЁМНИКЛАРИНИ АWFЗАЛЛИКЛАРИ ВА ИМКОНИЯТЛАРИ. У. Исломов, А.Н. Инамов	213
66.	ЕР ТУЗИШ СОХАСИ ТАЛАБАЛАРИДА КАСБИЙ КОММУНИАКТИВ КўНИКМАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. С.Р. Шарипов	216
67.	ГЕОДЕЗИЯ ВА КАРТОГРАФИЯ ТАЪЛИМ СОҲАСИДАГИ ХАЛҚАРО ХАМКОРЛИКЛАР ХАКИДА. Сафаров Э.Ю., Этамбердиев А., Абдурахмонов С.Н.	219

2

227

39.	ЕР УЧАСТКАЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МУАММОЛАРИ Рахмонов К., Оймагов Р.К., Жақынбаев Р.Н	170
40.	СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШДА ЕР МОНИТОРИНГИНИ ЮРИТИШ. Назаров У	171
41.	РАЦИОНАЛНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬ И ЕГО ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА. Кушася Т.К., Шафкаров Б.Х., Алимов У.З	174
42.	ЕР ФОНДИНИ ТАКСИМЛАШ ВА УНДАН ФОЙДАЛАНИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШДА КАДАСТР АХБОРОТЛАРИНИ ҚўЛЛАШ. Абдукодилова С.Н., Муслимова П.Ш	177
43.	СУШНОСТЕ СОЗДАНИЯ САДОВО-ВИНОГРАДАРСКИХ МАССИВОВ НА ОСНОВЕ ТЕРРАСИРОВАНИЯ. Ашууров А. Ф	181
44.	КўЧМАС МУЛК ОБЪЕКТЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ УСЛУБЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. А.Р. Бабажанов., Халилова Б.В	184
45.	ЯККАБОҒДАРЕ ЧАП СОҲИЛИ ТУПРОҚЛАРИ ГЕОЛОГИЯСИ ВА ЁТҚИЗИҚЛАРИНИНГ ЛИТОЛОГИК ТУЗИЛИШИ. М.Х. Хақимова	186
46.	САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ БУЛУНГУР ТУМАНИ ФЕРМЕР ХўЖАЛИКЛАРИ КАРТАСИНИ ТУЗИШДА БАЪЗИ БИР НУҚТАИ НАЗАРЛАР. Мусаев И.М., Оймагов Р.К., Шоғазов Т	189
47.	ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЕ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ ДЕХЖАНСКИХ ХОЗЯЙСТВ. А.Ашууров	193
48.	ШІ – СЕКЦИЯ. ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ ИЛҒОР ТАЖРИБАЛАРИ	195
48.	СОЦИАЛЬНО-ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ КРУПНЫХ ГОРОДОВ. Рашидов Д.Х., ТИИМ, Кушасева Г.А	196
49.	«ОЛАМНИ ГЕОФАЗОВИЙ БОШҚАРИШ» ҚўЛЛАНМАСИНИ ЯРАТИШ-БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ МУХИМ ОМИЛИ. Тоғасев Х.Т., Ахмедов Б.И., Қувондиқов Е.Т., Сабдуллаев А.Н., Алибоева Н.Т	199
50.	«КАМАЛАК» ВА «СПЕКТР» ГЕОФАЗОВИЙ ТУШУНЧАЛАРИ БАЁНИГА ОИД МУЛОҲАЗАЛАР. Х.Тоғасев, Т.Исмоилов, Ш.Низомов	162
51.	СПОСОБЫ ОРОШЕНИЯ И РАЗВИТИЯ КАПЕЛЬНЫХ СИСТЕМ ПОЛИВОВ В УЗБЕКИСТАНЕ. Гуломов С., Саримсаков М., Бараев Ф.А	164
52.	ПРИНЦИПЫ МЕЛИОРАТИВНОЙ ОЦЕНКИ ОРОШАЕМЫХ ЗЕМЕЛЬ. Рузиккулова О.Ш., Абдукодирова С	165
53.	ЕР СЕРВИТУТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. Қ.Рахмонов	169
54.	ФЕРМЕР ХўЖАЛИКЛАРИДА АДирЛАРНИ МИНИМАЛ ЭРРОЗИЯ БИЛАН ўзлашТИРИШ МОДЕЛИ. Джамалов К., Джамалова Х.С	173
55.	АТРОФ МУХИТНИ МУХОФАЗА ҚИЛИШДА ўРМОННИНГ АХАМИЯТИ. Сулаймонова М.Х	176
56.	ЕР-АХБОРОТ ТИЗИМИНИ ЯРАТИШДА РўЙХАТЛАШ ИШЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ. Рахмонов К	178
57.	КАРТОГРАФИЯ ВА КАДАСТР ИШЛАРИНИ ЮРИТИШДА ГЕОГРАФИК БИЛИМЛАРНИНГ ўРНИ. Рузиккулова О.Ш., Оймагов Р.К	182
58.	РЕГУЛИРОВАНИЕ ВОДНО-СОЛЕВОГО И ТЕМПЕРАТУРНОГО РЕЖИМОВ В РИСОВЫХ ЧЕКАХ АРДНОЙ ЗОНЫ. Ў.П. Умурзоков, Ф.А. Бараев, Ибрагимов А. Г	184
59.	БИНО ВА ИНШООТЛАРНИ ДАВЛАТ РўЙХАТИГА ОЛИШ ИШЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. Б.Успанкулов	192
60.	КАДАСТР ВА РЕЕСТР КИТОБЛАРИНИ ЮРИТИШНИНГ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ. Қ.Рахмонов., Б.Успанкулов	194

226